

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Meditationum evangelicarum volumen tripartitum

Creidius, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

In die Johannis Baptistae

[urn:nbn:de:bsz:31-122776](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-122776)

ritum divino mandato instituit, Matth. 3. vers. 6. 11.

2. *Quoad zelum.* Elias Ahabum Regem & sanguinariam Jesabelem insolentes & delinquentes castigavit, 1. Reg. 18. & 19. Joh. Phariseos increpavit, Mat. 3. v. 7. & adversus Herodis incestum coarguendo insurrexit, Marc. 6. v. 18.

3. *Quoad victum.* Elias à corvis in deserto pastus est, 1. Reg. 17. v. 6. Johannes Baptista locustis & melle sylvestri, quod apes illi præparabant, in solitudine visitavit, Mat. 3. v. 4.

4. *Quoad amictum.* Elias zonâ pellicæâ cinctus erat, 2. Reg. 1. v. 8. Johan. habebat vestimentum de pilis Camelorum, & zonâ pellicæâ circa lumbos suos, Matth. 3. v. 4.

5. *Quoad mundi præmium.* Elias multas persecutiones passus est à Jesabele, 1. Reg. 19. v. 3. Johannes plura à Synagoga Judaica passus Iohan. 11. v. 18. 17. v. 12. 13. & tandem ex mandato Herodis in favorem Herodias decollatus est, Matth. 14. v. 9. seqq.

Memoriam hujus mystici Eliæ recollit hodie sancta mater Ecclesia, & non immeritò, siquidem Christus ipse tanti eum ælimat, ut singulari elogio inter natos mulierum majorem Iohanne Baptista non surrexisse constanter asserat, Matth. 11. v. 11. Luc. 7. vers. 28.

Nos sine ulteriori verborum circuitione historiam ipsam ad manus sumemus, quæ tribus partibus absolvitur. Occurrit enim

- I. *Elisabetha partus.*
- II. *Zacharia Hymnus.*
- III. *Consequens eventus.*

J.J.

EXEGESIS.

ERat Abrahamus Patriarcha centum annorum & Sara Uxor nonaginta, cum I-

saacus ipſis nasceretur. Miraculosa profectò nativitas, quam Sara his verbis excipit: Rîsum mihi fecit Deus, & quicumque audierit, corridebit mihi, Gen. 21. v. 6. Pari modo de Iohanne Baptista refertur in Historia Evangelica, quod ex parentibus sterilibus & effœtis, Zacharia videlicet & Elisabetha natus fuerit. Rîsit Zacharias, rîsit Elisabeth, riterunt vicini, ridet adhuc tota Ecclesia, & super nativitate viri tanti gaudet, quem unctò suo, id est, Christo Deus Pater cœlestis lucernam præparavit, Pl. 132. v. 17.

Facit hoc

1. *Gratiosa nativitas,* de qua Lucas: Elisabethæ impletum est tempus pariendi. Remittit nos his verbis ad præcedentem historiam, de conceptione Iohannis Baptistæ, quam Pater credere volebat, v. 5. seqq. sed enim quamvis Zacharias non crederet, ipsius tamen incredulitas fidem Dei non evacua verite Rom. 3. v. 3. Elisabetha juxta angeli prædictionem concepit, & cum impletum esset pariendi tempus, filium quoque peperit.

Hoc non frustra notavit Spiritus S. Est enim certum concipiendi, pariendi & nascendi tempus, Eccl. 3. v. 2. quod prævertit Sichem & Dina, Gen. 34. v. 2. seqq. & adhuc prævertunt omnes illi, qui antequam legitimo jungantur matrimonio, vel statim post sponsalia ad illicitum properant concubitum, non expectatâ nuptiarum die, & solenni ecclesiasticâ benedictione, unde fit, ut *τηλιννα* sæpe *παυδια* cum Livia Augulli Imperatoris conjuge pariant. Luculentum enim inter sponsalia & nuptias discrimen est, Gen. 19. v. 14. 24. v. 49. 53. ibi sponsalia, & v. 54. 55. 58. 65. 67. ubi nuptiæ describuntur. Gen. 29. vers. 18. 19. & vers. 21. 22. Ios. 15. vers. 16. 17. 18. Iud. 14. v. 5. 6. 7. & v. 8. 10. Match,

Matth. 1. v. 18. 20. Ergo honorabile sit conjugium ἐν πᾶσι, scortatores autem & adulteros Deus puniet, Ebr. 13. v. 14.

Hanc nativitatem gratiosam voco

1. *Respectu matris*, quæ sterilis fuit & effœta, adeoque ad pariendum inhabilis. Nilominus fœcundat ipsam Deus præter naturæ ordinem, ut non solum commendaret hoc miraculo nascituram prolem ad officium quoddam singulare & eximium destinatam: sed ostenderet etiam, quod ipse sit, qui sterilem in domo habitare facit, matrem filiorum lætantem, Ps. 113. v. 9.

2. *Respectu Patris*, qui Zacharias dicitur, & Sacerdos fuit ex tribu Levi oriundus, senex etiam, & naturaliter ad generandum ineptus. Ex hoc parente natus est Johannes Baptista, ut constaret omnibus, ipsum non esse Messiam, qui ex tribu Juda nasci debebat, Gen. 49. vers. 10. sed Messia præcursores, sub cujus adventum sacerdotium Leviticum antiquandum & abrogandum erat, Ebr. 8. v. 13. Nam Lex & Prophetæ usq; ad Johannem, Matth. 11. v. 13.

3. *Respectu prolis*. Nam peperit filium, inquit Evangelista, & quidem talem filium, quo major inter natos mulierum non surrexit, dicente Christo, Matth. 11. v. 11. quare gratulantur parentibus vicini & cognati, & hoc ipso præbent nobis

Primò *Exemplum charitatis*, ut & nos rebus amicorum secundis & felicitati proximi congaudeamus juxta præceptum Apostoli, Roman. 12. vers. 15. hæc est natura vera charitatis, 1. Cor. 13. v. 4. 5. 6. Exempla vide Gen. 24. v. 60. Ruth. 4. v. 11. 14. Tob. 7. v. 15. 9. v. 9. Hoc non ore tenus tantum sed ex animo fieri debet, 1. Joh. 3. v. 18.

Secundò *Exemplum pietatis*. Quicquid enim factus est, Deo ascribunt, deprædican-

tes misericordiam, quam in grandævis istis parentibus magnificaverat. Ita benedictionem divinam agnoscere debent pii parentes, quando augemur aliquâ prole. Nam Dei opus est, qui magnificat hoc modo suam erga parentes misericordiam. Sunt qui murmurant adversus Deum, quando multos liberos suscipiunt, & vaccam libentius prægnantem & parientem vident quàm uxorem. Sed graviter peccant, condignas aliquando pœnas daturi, utpote qui Deum contemnemur, & libidinis ergo ducunt uxores, super hos Diabolus regimen habet, Tob. 6. v. 16. Filii autem sunt hæreditas Domini, & fructus ventris merces, Ps. 127. v. 3.

Tertiò *Exemplum fidelitatis*. Inter tria pulcherrima, quæ Deo & hominibus placeant, medio loco, qui honoratior esse consuevit, ponit mutuum inter vicinos amorem, Sir. cap. 25. v. 1. & Salomo Rex sapientissimus, fidelem vicinum pretiosum thesaurum esse pronunciat. Prov. 17. v. 10. Hanc fidelitatem ipso opere declarant vicini Zachariæ, dum ocyus convolant, & ob felicem Elisabethæ partum congaudent. Tales fideles vicini sub pane quotidiano in quarta petitione comprehenduntur, & à Deo petendi sunt, qui solus corda hominum in manu sua habet, Pl. 33. v. 15. & inimicos quoque ad pacem convertere potest, Prov. 16. v. 7.

II. *Circumcisionis festivitas*, quam statim octavo die post nativitatem instituunt juxta ordinationem divinam, Gen. 17. v. 12. & hortantur nos hoc suo exemplo, ut liberos etiam, quos Dei gratiâ suscepimus, quamprimum fieri potest Christo apponemus, nec baptismum in dies plures, aut menses aliquot, ut nobilibus & Principibus placet, malitiosè differamus. Quâdiu enim sine baptismis jacet infans, tâdiu est sub potestate tene-

te tenebrarum. Hinc Christus; nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu, non potest introire in regnum cœlorum, Joh. 3. v. 5. Multa autem notabilia circa hunc actum ponderanda veniunt, quæ tamen ad duas classes principales redigi possunt.

1. *Nominis impositio*, quæ est

1. *Religiosa*. Nam videmus ex prælecta pericope, quod Judæi etiam in usu habuerint infantibus circumcisis nomina imponere, ac proinde non sine fundamento hic mos ad nostras quoque Ecclesias devenit. Hoc autem utilitatis habent nomina in baptismo accepta, ut nos admoneant

Primò, *nostra renovationis*, Tit. 3. v. 5. quia enim novæ creaturæ facti sumus in baptismo, 2. Cor. 5. v. 17. æquum est, ut novum etiam nomen accipiamus, sicut Abrahamo etiam datâ circumcissionis lege nomen Deus mutavit, Gen. 17. v. 5.

Secundò, *debita obligationis*, quâ Christo nomen dedimus abjurato Diabolo & omnibus operibus ejus. Serviendum igitur non mundo & Diabolo, sed uni & soli Christo in justitia & sanctitate, quâ delectatur, Luc. 1. v. 74. 75. non enim convenit signo Christi & Diaboli, castris lucis & tenebrarum, 2. Cor. 6. v. 15.

Tertiò *necessaria consolationis*, quando sub onere crucis & calamitatum querulamur cum Ecclesia: Nunquid in æternum projiciet Deus & non amplius placabilis erit? num finis erit omnino misericordiæ ejus? &c. Pl. 77. v. 8. 9. tunc utile erit meminisse nominis in baptismo impositi, quo in cœlis ascripti, Luc. 10. v. 20. & in libro vitæ consignati sumus, Apoc. 22. v. 19. Phil. 4. v. 3. non oblitus est tui non etiam derelinquet te, sed nomen tuum novit, Esa. 43. v. 1. in manibus descripsit, Esa. 49. v. 16. in libro

monimenti consignavit, Mal. 3. v. 16. Esto igitur bono animo, Dominus tecum est in omnibus necessitatibus, & auxilium suum opportuno tempore tibi præstabit, Pl. 91. vers. 14.

2. *Scrupsulosa*. Nam concertatio oritur de nomine, dum cognati & vicini ex nomine Patris Zachariam ipsum appellari volunt, sed reclamatione mater, & neutiquam, inquit, Johannes vocabitur. Unde apparet, quod non parùm interfit, quæ & qualia liberis tuis nomina imponas. Hodie delectantur multi *nomnibus ethnicis*, & *Hæctores*, *Alexandros*, *Hannibales*, *Helenas*, *Cleopatras*, &c. filios & filias appellitant, nonnunquam etiam complura, eaque diversa ac discrepantia nomina coacervant absque ulla rei utilis commonefactione, ex inani saltem ostentatione. Christus separavit nos ab ethnicis proprio suo sanguine, proinde communionem illorum qualemcunque etiam averfari, & talia nomina liberis nostris imponere debemus, quæ commonefactionem ad pietatem ipsis præbere possunt, ne cum omnibus ethnicis, ethnicorum quoque molliciem & impietatem sectari videamur, quod Maccabæorum tempore Judæis accidisse historia illa abundè testatur.

3. *Ominosa*. Quia enim nomen hoc mirum videtur cognatis & vicinis, eò quod nemo erat in tota cognatione Zachariæ, qui ita vocabatur, res defertur ad parentem, qui postulato codicillo scribit & dicit simul: Johannes est nomen ejus, q. d. non dedimus sed accepimus nomen hoc jam pridem ab angelo, cum nativitas hujus infantis annuntiaretur, quare non opus est concertatione, stat sententia, Johannes appellabitur. Hoc ipso Johannis officium connotatur, Johannes enim gratiosum significat. Talis verè erat

erat Johannes, quia gratiam Dei prædica-
vit, & agnum peccata mundi tollentem ex-
tento digito monstravit, quem magno ha-
ctenus desiderio pii Patres expectaverant,
Joh. 1. vers. 29. Luc. 10. v. 24.

Hortantur nos pientissimi parentes suo
exemplo, ut verbo & mandato divino con-
stanter inhaereamus, nec avelli nos patia-
mur

1. *Consuetudinem.* Nam consuetudo
sine veritate error est, inquit Cyprianus.
Reformanda igitur juxta verbum Dei ex-
emplo Christi, Matth. 19. v. 8.

2. *Necessitudinem.* Qui enim amat Pa-
trem & matrem, filium aut filiam plus
quam me, non est me dignus, inquit Chri-
stus Matth. 10. v. 37. exemplo sit Abraham,
Genes. 12. vers. 1. seqq. secus fecit Radol-
dus Dux Frisæ, qui recordatione majorum
pedem è baptisterio retraxit. O stultitiam!

*Sit maledictus amor, pax & concordia
quevis.*

Que violat summi jussa verenda Dei.

2. *Miraculi descriptio.* Non quidem à
Johanne factum est miraculum, Johan. 10.
vers. 41. nihilominus quia futurus erat vir
eximius singularibus Sp. S. donis instructus
& mirabilium operum executioni destina-
tus, ideò conceptio & nativitas ejus mira-
culis claruit. Ne tamen extra limites vage-
mur, sed in textu nos contineamus, circum-
cisionem hâc vice contemplabimur, quæ
miraculosa est, si spectes

1. *Zachariam loquentem.* Mutus erat
hactenus, quia verbis Angeli de futura con-
ceptione & nativitate Johannis non credi-
derat, sed jam incipit loqui, nimirum emen-
datâ incredulitate tollitur pœna. Nemo
igitur desperet: Novit Dominus mutare
sententiam, si tu noveris emendare deli-

ctum, inquit Ambrosius. *Vulnerat &
medetur,* Job. 5. vers. 18. & si recesserimus
à malo, pœnitebit ipsum mali, quod locu-
tus est adversus nos, Jer. 18. v. 7. 8.

Hoc magnum est miraculum, & insigne
opus divinæ omnipotentiae. Quis enim
posuit os in homine? vel quis ponit surdum
vel mutum, vel videntem vel cœcum? non-
né ego Jehova? Exod. 4. vers. 11. quod si
igitur concessit tibi Deus usum sermonis,
vide ne obmutescas Pastor in Ecclesia, Esa.
56. vers. 10. Magistratus in curia, Psalm. 58.
vers. 2. Christianus quilibet in communi
vita, Psalm. 15. vers. 2. aut scurrilia tractes
& obscœna loquaris, quæ Christianis dede-
cent, Eph. 4. vers. 29. sed de Deo colloqui-
um institue, Psalm. 19. vers. 15. & non lo-
quere nisi quæ vera pudica, justa sunt, Phil.
4. vers. 8. qui enim custodit linguam suam,
custodit animam suam, Prov. 13. vers. 3.
mors & vita in potestate ejus, Proverb. 18.
vers. 21.

2. *Viciniam obstupescentem.* Scribit e-
nim Lucas: Factum esse timorem magnum
super omnes vicinos, & posuisse omnes, qui
audiverunt, in corde suo, dicentes: Quid-
nam puer hic erit? manum enim Domini
fuisse cum illo.

Ita bene ominati sunt de hoc puerulo,
utpote quem manus Domini mirabiliter re-
xit ante partum, cum saltaret in utero, in
partu, cum nasceretur ab effœta sterilique
matre, & post partum, cum vocaretur eo-
dem nomine, quo vocatus pridem erat ab
Angelo. Apparet hinc, quod in infanti-
bus etiam futuræ ætatis *τεκμήγια* quædam
Deus interdum ostendat. Etsi enim pru-
dentia non venit ante annos, tamen indo-
les naturæ occultari non potest, sed Spiri-
tus Sanctus etiam in pueris negotiosus est,
& ma-

& maturè molitur, quod per ipsos progressu temporis operari cogitavit.

Esaü & Jacob in utero materno calcibus se invicem petebant, Gen. 25. v. 22. Phares & Zaran cum jamjam in lucem edendi essent, unus manum utero exeruit, cui obstetrix filium coccineum alligavit, Gen. 38. vers. 28. seqq. De Athanasio Episcopo Alexandrino memorant historiæ, quod in pueritia ludens cum aliis pueris per ludum & jocum Episcopus creatus fuerit, qui & reliquos ordinavit, Diaconos & Presbyteros constituit. Omen hoc fuit, quod Episcopus olim futurus erat. Tradunt alii sancto Ambrosio nato & in cunisposito, examen apum advolasse, & cunas circumsepsisse, quo mellea ipsius eloquentia denotata est. S. Nicolaus vix in mundum venerat, quin jejunium & abstinentiam sectatus diebus Mercurii & Veneris ubera fugere noluit. Hinc rectè Salomo: Ex studiis intelligitur puer, num munda & recta sint opera ejus, Prov. 20. v. 11.

De Secundo.

Fuit Elisabethæ partus, sequitur Zachariæ hymnus, qui duabus partibus absolvitur, ut sunt

1. *Doxologia.* Hæc enim est piorum indoles & natura, ut gratias agant semper pro omnibus in nomine Domini nostri Jesu Christi, Deo & Patri, Ephes. 5. vers. 20. Exod. 15. vers. 1. 2. Judic. 5. vers. 3. 1. Sam. 2. vers. 1. Imitemur hæc exempla, & quando benedicimur in terris, iterum benedicamus Domino in cælis, hæc est voluntas Dei in Christo Jesu in vobis, 1. Thess. 5. v. 18.

Tria verò maximè notabilia in *δοξολογία* ista occurrunt:

1. *Objecti celsitudo.* Nam ad Deum ve-

rum & vivum se convertit, qui est principalis author omnium beneficiorum tam corporalium quàm spiritualium, Jac. 1. vers. 17. & Deum Israelis vocat, non quod alius sit Israelis, & alius gentilium Deus, Rom. 3. vers. 29. sed tum propter patefactionem, quia posteris Israelis sese peculiariter in verbo manifestavit, Psalm. 147. vers. 19. Esa. 31. vers. 9. tum propter fœderis pactionem, quod cum Abrahamo, Isaaco & Jacobo inierat, Gen. 17. vers. 7. tum etiam propter Messiaë promissionem, qui ex ipsorum prosapia oriundus erat, Genes. 22. vers. 18. 26. vers. 3. 28. vers. 13. 14. hodie verò Deus est omnium illorum, qui vestigiis Abrahamæ insistant, Rom. 4. vers. 11. seqq. & spirituales Israelitæ sunt, Rom. 2. vers. 29. quod solatium certè efficacissimum est in omnibus tribulationibus. Est quidem Deus Salvator omnium hominum, maximè tamen fidelium, 1. Tim. 4. v. 10. Cur ergò trepidemus? Si Deus pro nobis, quis contra nos? Rom. 8. vers. 31.

2. *Beneficiorum magnitudo,* quorum tria Zacharias deprædicat, ut sunt:

1. *Gratiosa visitatio.* In græco habetur vocabulum *ἐπισκέψατο*, quo propriè talis visitatio significatur, qualis est Medici, quando venit ad ægrotum. Totum genus humanum in lethali peccatorum morbo, imò in spiritali morte latebat, sed venit Christus tanquam verus Medicus, & assumpta humana carne proprio suo sanguine medicinam paravit. Hæc est gratiosa visitatio quam Zacharias hinc tantoperè extollit. Verè languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portavit, vulneratus est propter iniquitates nostras, disciplina pacis nostræ super eum, & per livorem ejus lanati sumus, Esa. 53. v. 4. seqq.

Aaa 2

2. Glo-

2. *Gloriosa liberatio.* Nam redemptionem præstitit plebi suæ, inquit porro Zacharias, & in præterito loquitur, more Prophetarum, qui non rarò futura ob immortam certitudinem per præterita describunt. Redemptio illa clamat captivitatem, in qua detinebamur à Diabolo, 2. Tim. 2. v. 26. Col. 1. v. 13. sed Deus redemptionem fecit, mittendo filium in carnem, & submitiendo legi, ut eos, qui sub legè erant, redimeret, Gal. 4. v. 4. 5. videtur Zacharias hoc desumpsisse ex Pl. III. v. 9. ubi Messias in abstracto redemptio vocatur, quod Paulus etiam imitatus est, 1. Cor. 1. v. 30. non sine peculiari emphasi, quia per seipsum nos redemit, Act. 20. v. 29. Ebr. 1. vers. 3. c. 9. vers. 12. Hoc agnoscamus & gratà mente celebremus, ingeminantes, illud Pauli 1. Corinth. 15. vers. 57.

3. *Victoriosa propugnatio.* Non derelinquet nos orphanos, postquam opus redemptionis perfecit, sed masculè descendet contra omnes adversitates, hinc Zacharias addit: Erexit nobis cornu salutis in domo David pueri sui. Per cornu illud Christus intelligitur, qui est

1. *Cornu virtutis, Ein Machthorn.* Cornua propriè sunt animalium, quorum robur, virtus & pulchritudo in iisdem potissimùm consistit. Hinc in Scripturis per cornua denotatur

1. *Regnorum eminentia,* quia animalia, quæ magnis cornibus instructa sunt, reliquis dominantur, Dan. 7. v. 21. 8. v. 7. Apoc. 17. vers. 3.

2. *Robur & potentia,* quia robur animalium est in cornibus ipsorum, quibus se defendunt & contra adversarios pugnant: Ita Sedekias Pseudopropheta cornua sibi ferrea conficiebat, cum indicare vellet Ababo,

quod robore suo Syros debellaturus sit, 1. Reg. 22. v. 11.

Hæc omnia ad Christum pulcherrimè applicari possunt, quem Zacharias idèd cornu appellat, (1.) quia est Rex Regum & Dominus Dominantium, Apoc. 19. v. 16. & regnum cepit à diabolis, quod reliqua omnia comminuit, Dan. 2. v. 44. (2.) quia infinitam habet potentiam ab æterno ut Deus, & in tempore accepit ut homo, Mat. 28. vers. 18. Hinc cornu illud non dicitur jacere, sed erectum esse, quo promptitudo Christi denotatur. Sicut enim animalia cornua sua erigunt, quando pugnare volunt: Ita Christus erectus est ad pugnam pro nobis, quem igitur timebimus? Portæ inferorum non prævalebunt contra nos, Matth. 16. v. 18.

2. *Cornu salutis, Ein geistlich Kirchens horn.* Per cornua etiam decor & pulchritudo in Scripturis exprimitur, quam cornua etiam ex parte animalibus conciliant. Ita legitur de Mose, quod splenduerit curis faciei ejus, ubi in hebræo & vox Keren, ex cuius spuria interpretatione originem duxit, quod Mosi vulgò cornua appinguntur, cum tamen nihil aliud quàm splendor & fulgor faciei denotetur, quem ex 40. dierum conversatione cum Deo contraxerat. Quò sine dubio etiam Jobus respexit, dum filia suæ perquam speciosæ à cornu nomen dedit Kerenhabuch, quod cornu conversionis significat, Job. 42. v. 14.

Hoc itidem Christo congruit, qui est splendor gloriæ paternæ, Ebr. 1. v. 3. candor lucis æternæ, Sap. 7. v. 16. lux mundi, Joh. 8. v. 12. & speciosissimus formâ præ filiis hominum, Pl. 45. v. 3. non solum propter exteriorem corporis pulchritudinem, sed etiam, ac vel maximè propter interior-

ref

rem sanctitatem, Dan. 9. v. 24. propter gloriam & decorem; quo Pater cœlestis ipsum coronavit, Ps. 8. v. 6. & propter acquisitionem justitiæ, quæ nostra coram Deo pulchritudo est, Ps. 45. v. 14. 15. hinc non simpliciter cornu vocatur, sed cornu salutis erectum in domo David, quia verus Jesus est, salvans populum suum à peccatis, Matt. 1. v. 21. Domus David est typus Ecclesiæ. Sicut enim Messias Davidi peculiariter promissus, & ex ejus semine in tempore natus est: Ita nemini conferuntur beneficia Messias, nisi qui in domo David, id est, in Ecclesia versatur, ibi cornu illud erectum est. Si igitur virtutem & salutem, protectionem & benedictionem ab eo impetrare desideras, ad domum Davidis te confer, ut sis membrum Ecclesiæ, extra quam non est salus. Qui enim crediderit & baptizatus fuerit, salvus erit, qui verò non crediderit, condemnabitur, Marc. 16. v. 16.

3. *Fontis amplitudo*, qui trina se scaturigine exonerat:

Prima est *divina veritas*, v. 70. 71. Promiserat Deus semen benedictum contrituum caput serpentis, Genes. 3. vers. 15. quam promissionem repetiit à seculo per os Prophetarum, & multis modis B. Patribus confirmavit. Quia igitur verax est, imò ipsa veritas, idè voluit hanc promissionem benignissimè implere, & per Messiam ex manu spiritualium nostrorum hostium nos potentissimè liberare. Cœlum & terra transibunt, sed verbum Domini manet in æternum, Luc. 21. v. 33.

Gaudete pii, præstabit Dominus quod promisit. Timete verò impij, infliget pœnas, quas prædixit, in utroque verax est, tum in pollicendo, tum in comminando, nec ul-

lum unquam verbum in terram cecidit, quod locutus est, 1. Reg. 8. v. 56.

Secunda, *divina bonitas*, ad faciendam misericordiam cum Patribus nostris, inquit porrò Zacharias. Nihil meriti erant Judæi vel Patres eorum nisi iram & supplicium. Solius igitur misericordiæ fuit, quod eos in peculium suum adoptavit, & Messiam ex illorum semine nasci voluit. Ergò misericordia Dei fons est, ex quo spiritualis liberatio ad nos descendit. Vidit Deus nostram miseriam, vidit nos jacere oppressos aeterno malo, vidit neminem angelorum vel hominum posse nobis auxiliari, indetandum est misericordia cor ejus, & sine ullo nostro merito talem invenit redemptionem, quæ neque justitia, neque misericordia ejus violata est, Ebr. 9. vers. 12. Hinc cum Jeremia exclamare possumus: Misericordiæ Domini, quod non consumpti sumus, quia non defecerunt miserationes ejus, Thr. 3. v. 22.

Tertia, *divina fidelitas*, quàm confirmat

1. *Testamentum*, quod cum Abrahamo erexit, Genes. 17. vers. 4. quomodo hujus fœderis sui posset oblivisci, cum de eo scriptum sit, memor est in æternum testamenti sui, Ps. 111. v. 9.

2. *Juramentum*. Suffecisset nuda promissio, sed ex abundantia sacramentum addidit, Gen. 22. v. 16. 17. 18. Cordatus homo servat, quod juratâ fide promisit; quanto magis Deus, qui ipsa veritas est, & non mutatur, Mal. 3. v. 6.

Nobiscum quoque pactum inivit Deus in baptismo, & nos cum illo: hinc baptismus à Petro stipulatio bonæ conscientiæ vocatur, 1. Pet. 3. v. 21. ut recordemur stipulationis reciproæ, & bonam conscientiam retineamus,

mus, in quibus illud fœdus consistit. Nec tantum inquit, sed insuper iurejurando voluntatem suam benevolam confirmavit, Ezech. 33. vers. 11. Johan. 16. vers. 23. quis igitur ambigeret? Ebr. 6. v. 17. 18.

4. *Finis vestitudo*, qui consistit in hoc, ut sine timore de manu inimicorum liberati, serviamus Deo in sanctitate & iustitia omnibus diebus vitæ nostræ. Hoc sine Christus nos redemit, ut essemus *λαός περιούσιος*, zelotes bonorum operum, Tit. 2. v. 14. & membra nostra exhiberemus Deo arma iustitiæ, Rom. 6. v. 13. Hoc fieri debet

1. *Lætanter*, absque timore servili, spiritu hilari, & spontaneo. Nam timor non est in amore, 1. Johan. 4. vers. 18. & quia nos servi non amplius sumus, sed amici, Johan. 15. vers. 15. servilis timor meritò à nobis exulare debet, spontanea Deo obedientia probatur, Psalm. 110. vers. 3. Psalm. 51. vers. 14.

2. *Amanter*, ita ut modum observemus, quo ipse sibi serviri vult, nimirum in sanctitate & iustitia. Per sanctitatem cultus divinus & virtutes primæ tabulæ, per iustitiam autem charitas erga proximum, & virtutes secundæ tabulæ intelliguntur. Ut enim ergà Deum sanctos, sic erga proximum nos iustos esse oportet, ut faciamus aliis, quod nobis fieri volumus, Matth. 7. vers. 12.

3. *Constanter*, *πᾶσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ἡμῶν*, omnibus diebus vitæ nostræ, ut inquit Zacharias, tempore prospero & adverso. Quid enim juvat manum aratro admovere, & postea retrospicere? Luc. 9. v. 62. Perseverantia opus est, sine qua nemo salvus erit, Matth. 10. v. 22.

Tantum de doxologia. Sequitur

II. *Prophetia*, de officio Johannis Baptista, cujus describitur hic

I. *Designatio*. Et tu puer, inquit Zacharias, Propheta altissimi vocaberis. Propheta aliàs sunt in Scripturis, qui futura annunciant, & partem etiam muneris politici sustinent, ut Moyses, Samuel, &c. in genere tamen omnes qui Scripturam purè explicant, & mysteria fidei utiliter proponunt, hoc titulo insigniuntur, Act. 13. v. 1. 1. Cor. 13. v. 2. Ephel. 4. v. 11. Priori modo Johannes non fuit Propheta, quod expressè fatetur, Joh. 1. vers. 21. Posteriori verò modo fuit Propheta, & plus quàm Propheta, Matth. 11. vers. 9. (1) quia exaltatione sua Christum prænuñciavit adhuc in utero conclusus. (2) quia habitus fuit ab omnibus Propheta, Matth. 21. vers. 26. (3) quia fuit interpres V. T. & ejus vaticinia ac typos exposuit, dicens: Ecce agnus Dei, qui tollit peccata mundi, Joh. 1. v. 29.

En Vos mei, Zacharias gloriatur in isto titulo, quod filius ejus Propheta altissimi futurus erat. Quinam erant Propheta? abjecti & despecti coram mundo. Hoc probat Eliæ exilium, Elaiæ contemptus, & martyrium, Jeremiæ præcipitium, Michæ colaphus, Ezechielis ludibrium, 1. Reg. 19. vers. 3. Esa. 57. vers. 4. Jerem. 11. vers. 19. 38. vers. 6. 1. Reg. 22. vers. 24. Ezech. 33. v. 31. nihilominus exultat hic Zacharias, ob id cum primis, quod filiolus regens natus ad officium propheticum à Deo segregatus erat. Hodie pauci inveniuntur, qui ita affecti sunt. Valet jam *πολυθρόνητος* illud:

Dat Galenus opes, dat Justinianus honores,

Pontificat Moses cum sacco per civitatem.

Nemo est ex ditioribus, qui filium aliquem Deo ad officium Propheticum consecret, sed pauperitate & contumelia deterrentur

rentur omnes, hinc heroum filia noxæ, pauperes verò gubernant mundum tam in choro, quam in foro, 1. Cor. 1. v. 26. 27.

II. *Operatio*, quæ duplex, Erit enim

1. *Præcursor*, qui viam Domino parare debet. Hoc ipsum præstitit Iohannes, juxta vaticinia, Mal. 3. v. 1. Esa. 40. v. 3. Primò pœnitentiæ prædicatione. Secundò, baptisimi inchoatione. Tertiò, Christi demonstratione.

Si Christus adhuc hodie in corda nostra ingredi debet, oportet ei viam parari per concionem pœnitentiæ. Non ingreditur Christus per gratiam, nisi Iohannes viam ipsi parat per pœnitentiam. Proinde si fideles Iohannis Baptista successores conciones pœnitentiæ acuunt, statuamus per illas viam Christo parari, qui libenter in corde humiliato & contrito habitare solet, Esa. 66. v. 2. & corpus peccatis subditum non introibit Sap. 1. v. 4.

2. *Præceptor*, qui scientiam salutis dabit plebi ejus, ut porrò inquit Zacharias. Hoc effectum dedit Iohannes, quando per verbum Evangelii homines ad verum Dei salutem h. e. ad Christum deduxit, & veram salutis viam ipsis commonstravit. Illa scientia salutis consistit

1. *In peccatorum remissione*. Consentit Paulus Rom. 4. vers. 6. 7. 8. Hoc contra Pontificios probè notandum est, qui salutem nostram consistere docent in iustitia propria inhaerente, vel actuali. Sed illa profectò imperfecta est, & contaminata, tanquam pannus menstruata, Esa. 64. vers. 6. adeoque coram Dei iudicio consistere non potest, Psalm. 143. vers. 3. Manet ergò conclusum Pauli Ephel. 2. vers. 8. gratiâ salvati estis per fidem, & hoc non ex vobis, Dei donum est, non ex operibus, ne quis

glorietur. Si autem ex gratia, jam nõ ex operibus, aliàs gratia nõ esset gratia, Rom. 11. v. 6.

2. *In meriti Christi applicatione*. Id quod Zacharias innuit, quando viscera misericordiæ divinæ deprædicat, in quibus visitavit nos oriens ex alto. Hic oriens ex alto Christus est, sol iustitiæ, Malach. 4. v. 2. nos sedebamus in tenebris & regione mortis, Esa. 9. vers. 1. amiseramus lucem divinæ cognitionis & iustitiæ, conclusi in carcere peccati, & mortis tenebris adjudicati: Sed viscera misericordiæ divinæ super nos commota sunt, noluit nos Deus æterno exitio relinqui, sed misit filium, qui tanquam oriens ex alto nos visitavit, & spiritualem non minus quàm æternam lucem nobis attulit, Johan. 1. vers. 9. 8. vers. 12. quisquis igitur credit in filium non peribit, sed vitam æternam habebit, Joh. 3. v. 16.

3. *In via pacis ambulatione*. Via iustitiæ est via pacis. Nulla enim major pax conscientia, quàm cum per fidem in Christum Deo reconciliati sumus, & conscientiam habemus pacatam, quæ non reprehendit nos, 1. Iohan. 3. vers. 21. hoc iuge convivium est, Proverb. 15. vers. 15. In hac via pacis non curremus absque offensa, pedes sæpe labascunt, & titubant, requiritur ergò ut Deus nos ditigat, ne lapsu aliquo præoccupemur, Galath. 6. vers. 1. & si fortè cadimus, quod iustis etiam contingit, Prov. 24. vers. 16. protinus tamen resurgemus, juxta promissionem, Psalm. 37. vers. 24. tunc aliquando sedebimus in pulchritudine pacis & in tabernaculis fiducia, & in requie securitatis, Esa. 32. v. 18.

De Tertio.

R Estat pars III. nimirum *consequens e-*
ventus, ubi describitur

1. *Modus*

I. *Modus educationis.* Ponitur enim hęc
 1. *Ætatis augmentum*, quod creverit
 indies, & staturam tandem virilem assecutus
 sit. Hoc Dei opus est. Primus homo in
 statura perfecta conditus est, sed hodie na-
 scimur infantes, & cum tempore crescimus,
 donec robur & staturam attingimus, quę
 viros decet.

Agnoscite Vos mei, hoc ætatis nostrę
 augmentum, & pro eo Deo grates agite, ut
 Hiob cap. 10. vers. 9. seqq. & David Ps. 139.
 vers. 14.

2. *Spiritus incrementum.* Non solum
 crevit corpore, sed etiam spiritu, cuius do-
 na habuit eximia, quę cum annis discretio-
 nis se magis & magis exercuerunt. Hoc
 hodie promovetur per disciplinam schola-
 sticam & æconomicam, ad exemplum Sa-
 lomonis, quem misit Pater ejus David in
 manu Nathanis, 2. Sam. 12. v. 25. confer
 Prov. 22. v. 15.

II. *Locus commorationis.* Nam in de-
 fertis fuit, ut inquit Evangelista. Hoc ar-
 ripiunt Pontificii, & Johannem primum A-
 nachoretam fuisse contendunt, ut vitam
 monasticam aliquo argumento fulciant,
 quę in tota Scriptura nullum alię funda-
 mentum habet. Sed perperum. Johan-
 nes habuit peculiarem eam ad rem vocatio-
 nem, Prophetarum oraculis præsertim, Esa.
 40. v. 3. & ipsius Dei mandato confirma-
 tam. Sed Monachi in Papatu omni Dei
 mandato, verbo & vocatione destituuntur.
 Siquidem nullibi eis præceptum est, ut ho-
 minum relicta conversatione in eremum se-
 cedant, eo cum primis animo, ut monasti-
 cę vitę suę Dei gratiam & delictorum ve-

niam consequantur. Ita alligatur Christi
 gratia, & remissio peccatorum ad loca de-
 ferta & penetrabilia, quod Christus de falsis
 Doctoribus prædixit, Matth. 24. vers.
 23. 26.

III. *Tempus emigrationis*, *hos viqueas*
avadei keos avd, donec veniret tempus, quo
 ostendendus erat apud Israel. Licet enim
 divinitus ad ministerium segregatus, & ante
 suam nativitatem voce Prophetarum & An-
 gelorum declaratus esset Doctor populi
 hebręi, tamen ad docendum prodire voluit,
 donec ipse Deus aliquo singulari indicio
 tempus designaret, quo faciendum esset
 prædicationis initium.

Discant igitur Ecclesiarum ministri, ne
 sine divina vocatione in tam arduum & am-
 plum munus sese ingerant, nemo quippe su-
 mere sibi debet hunc honorem, sed qui vo-
 catus est, ut & Aaron, Ebr. 5. v. 4.

Necessaria est hęc admonitio, ut certi
 sint ministri de vocatione suę, ac nōrint, se
 non aliunde irrupisse in ovile Dei, sed me-
 diante legitimā vocatione intrasse per ve-
 rum ostium, ut & auxilium Sp. S. eō certius
 sibi polliceri, & tentationum tempore fir-
 mius consistere possint, suā hęc ordinariā
 vocatione freti & fisci, quę etsi non est im-
 mediata ut Iohannis Baptistę fuit, divina
 tamen est, si fiat Ecclesię consensu, & au-
 thoritate Presbyteri. Tales etiam a Spiri-
 tu Sancto constituti dicuntur, Actor. 20.
 vers. 28. sufficiant hęc. Faxit Deus T. O.
 M. ut quod audivimus, bono corde con-
 servemus, & fructum afferamus in
 patientia per Jesum Christum,
 Amen.